

Addisonin tauti eli lisämunuaiskuoren vajaatoiminta

Mikä on Addisonin tauti?

Addisonin tauti on englantilaisen tiedemiehen Thomas Addisonin mukaan nimetty hormonaalinen häiriö. Thomas Addison oli ensimmäinen, joka osoitti lisämunuaisen olevan elintärkeä elin. Lisämunuaisen kuorikerros tuottaa glukokortikoideja ja mineralokortikoideja. Nämä molemmat hormonit vaikuttavat solujen toimintaan kaikkialla elimistössä. Glukokortikoideilla on monta tärkeää tehtävää. Ne osallistuvat mm. ruokahalun säätelyyn ja immuunijärjestelmän toimintaan ja ovat erityisen tärkeitä stressaavissa tilanteissa. Kortisonia käytetään myös lääkkeenä moniin sairauksiin. Mineralokortikoidit säätelevät kahden elintärkeän suolan, natriumin ja kaliumin, pitoisuutta elimistössä. Jotta solut voisivat toimia normaalisti, ne tarvitsevat sopivan määrän sekä glukokortikoideja että mineralokortikoideja. Addisonin taudissa lisämunuaiskuori tuottaa liian vähän näitä hormoneita.

Mikä aiheuttaa Addisonin taudin?

Addisonin tauti johtuu lisämunuaiskuoren kaikkien kerrosten tuhoutumisesta tai surkastumisesta. Tämä aiheuttaa mineralo- ja glukokortikoidien puutetta. Aiheuttaja on useimmiten idiopaattinen eli syytä ei tunneta. On todennäköistä, että elimistön oma immuunijärjestelmä tuhoaa tuntemattomasta syystä lisämunuaiskuorta. Harvinaisempia syitä Addisonin taudille ovat mm. kasvaimet ja tulehdukset, jotka tuhoavat lisämunuaisia. Addisonin tauti voidaan saada aikaiseksi myös hoidettaessa Cushingin tautia eli lisämunuaiskuoren liikatoimintaa liian aggressiivisesti.

Kuka sairastuu Addisonin tautiin?

Addisonin tauti on koirilla harvinainen ja kissoilla erittäin harvinainen. Tyypillisesti potilas on nuori tai keski-ikäinen narttukoira, mutta tautia on todettu kaikenikäisillä kissoilla ja koirilla. Tautia tavataan sekä leikatuilla että leikkaamattomilla uroksilla ja naarailla. Addisonin tautia voi esiintyä sekä rotukoirilla että sekarotuisilla, mutta muutamilla koiraroduilla tautia on todettu enemmän kuin muilla. Tällaisia rotuja ovat mm. portugalivesikoira, isovillakoira ja partacollie.

Mitkä ovat Addisonin taudin oireet?

Addisonin taudin oireet voivat olla epämääräisiä. Potilailla on usein ruokahaluttomuutta, oksentelua, ripulia, väsymystä, haluttomuutta, painon putoamista ja lihasheikkoutta. Aluksi oireita saattaa ilmetä vain stressitilanteissa ja koiran vointi vaikuttaa välillä paremmalta. Joillakin koirilla oireet alkavat yllättäen ja erittäin voimakkaana. Tällaisessa Addisonin kriisissä koira on hyvin heikko ja voi mennä jopa shokin kaltaiseen tilaan. Addisonin kriisi vaatii aina tehohoitoa.

Miten Addisonin tauti todetaan?

Koska Addisonin taudin oireet ovat epämääräisiä, voi taudin diagnostisoiminen olla vaikeaa. On tavallista, että veren elektrolyyteistä natriumin pitoisuus on liian matala ja kaliumin pitoisuus liian korkea. Tyypillistä on myös munuaisarvojen kohoaminen. On kuitenkin myös mahdollista, että

HERTTONIEMEN
ELÄINLÄÄKÄRIASEMA
www.lemmikkilaakari.fi

kaikki perusverinäytteiden tulokset ovat viitearvojen sisällä. Addisonin taudin toteamiseen käytetään ACTH-stimulaatiotestiä. Testissä veren kortisolipitoisuutta yritetään nostaa lihakseen pistettävällä lääkkeellä. Lääke nostaa veren kortisolipitoisuutta terveellä eläimellä, mutta Addisonin tautia sairastavan eläimen kortisolitaso pysyy matalana lääkkeestä huolimatta.

Miten Addisonin tautia hoidetaan?

Koska Addisonin taudissa potilas kärsii glukokortikoidien ja mineralokortikoidien puutteesta, hoidetaan tautia antamalla potilaalle näitä aineita tablettimuodossa. Iso osa potilaista pärjää pelkällä mineralokortikoidilisällä, mutta joillekin täytyy antaa myös pieniä määriä kortisonia. Lääkitys on jokapäiväinen ja elinikäinen. Aluksi oikean lääkemäärän hakemiseen voidaan tarvita useita kontrollikäyntejä. Kun lääkkeiden oikea annos on löydetty ja eläin voi hyvin, riittävät kontrollikäynnit puolen vuoden välein. Stressitilanteissa eläin saattaa tarvita ylimääräistä kortisonilääkitystä.

Millainen ennuste Addisonin taudissa on?

Addisonin taudilla on hyvä ennuste oikein hoidettuna. Potilaat voivat lääkityksen ansiosta elää normaalia elämää ja saavuttavat yleensä normaalin eliniän.

Artikkelin kirjoittaja: Herttoniemen eläinlääkäriasema

© 2010 Herttoniemen eläinlääkäriasema. Tämän artikkelin kopioiminen osittain tai kokonaan on kielletty ilman Herttoniemen eläinlääkäriaseman lupaa.